

Війна Росії проти України: підтримка біженців у рамках політики згуртованості ЄС

Вторгнення Росії в Україну шокувало світ і спричинило руйнування в країні. Наразі Європа спостерігає найбільший потік біженців з часів Другої світової війни, адже мільйони людей тікають зі змученої війною країни. Оскільки політика згуртованості виявилася ефективною для мобілізації екстреної підтримки під час коронавірусної кризи, Європейська комісія висунула дві пропозиції, спрямовані на пристосування правил політики згуртованості, щоб сприяти швидкому виділенню фінансування з метою допомоги державам-членам ЄС прийняти українських біженців.

Загальна інформація

Для фінансування заходів, направлених на розв'язання проблем міграції, держави-члени ЄС у рамках політики згуртованості вже можуть залучати кошти [Європейського фонду регіонального розвитку](#) (ЄФРР) та [Європейського соціального фонду](#) (ЄСФ). Ці ресурси можуть використовуватися для фінансування інфраструктурних проєктів, обладнання, продуктів і послуг у сферах охорони здоров'я, освіти, працевлаштування й соціальної інтеграції, а також для підтримки інвестицій у центри приймання біженців. Ініціатива [допомоги у відновленні для згуртованості та територій Європи](#) (REACT-EU) в рамках інструменту «Наступне покоління ЄС» (Next Generation EU) також направлена на фінансування заходів в цих сферах. Крім того, [Фонд європейської допомоги найбільш знедоленим](#) (ФЕДЗ) також може надавати продовольчу та базову матеріальну допомогу. Проте масштаб і терміновість ситуації, мабуть, вимагають впровадження нових заходів, які дозволять швидко надати фінансування допомоги людям там, де це найбільше потрібно.

На тлі коронавірусної кризи Європарламент і Рада ЄС у 2020 році ухвалили два регламенти, щоб зробити видатки в рамках ЄФРР, ЄСФ та Фонду згуртованості (ФЗ) більш гнучкими, не в останню чергу дозволивши державам-членам ЄС застосовувати 100% ставку співфінансування для програм, що підтримуються цими трьома фондами у 2020-2021 звітному році. Успіх цих двох пакетів, а саме [Інвестиційної ініціативи у відповідь на коронавірус \(Coronavirus Response Investment Initiative\)](#) і [Розширеної інвестиційної ініціативи у відповідь на коронавірус \(Coronavirus Response Investment Initiative Plus\)](#) продемонстрував легкість, з якою фонди політики згуртованості можуть бути адаптовані для підтримки надзвичайних заходів у країнах ЄС. Проте, поки Європа все ще оговтується від пандемії COVID-19, багато держав-членів ЄС зараз стикаються з ще гострішою надзвичайною ситуацією, оскільки вони приймають безпрецедентну кількість людей, які рятуються від російської агресії в Україні.

Допомога біженцям у Європі (CARE)

Опублікована 8 березня 2022 року [пропозиція](#) Комісії «Дії в рамках політики згуртованості для підтримки біженців у Європі» (CARE) спрямована на те, щоб шляхом підвищення гнучкості правил фінансування політики згуртованості дозволити державам-членам ЄС надати екстрену підтримку людям, які втекли з України після вторгнення Росії. Завдяки внесенню змін до [Регламенту про спільне положення](#), що встановлює правила використання європейських структурних та інвестиційних фондів 2014-2020 років, та до [Регламенту про Фонд європейської допомоги найбільш знедоленим](#), ініціатива CARE пропонує чотири зміни у правилах політики згуртування для прискорення та спрощення надання фінансування ЄС допомоги країнам, які приймають українських біженців. По-перше, пропозиції CARE **розширюють застосування 100% ставки співфінансування** для програм

політики згуртованості на 2021-2022 звітний рік, полегшуючи тягар для держав-членів ЄС. По-друге, це дозволяє державам-членам ЄС і регіонам **передавати ресурси між програмами в рамках ЄСФ і ЄФРР** для фінансування проєктів, направлених на допомогу людям, які тікають від війни в Україні. Це означає, що проєкти, які зазвичай не відповідають вимогам даного фонду, можуть отримати підтримку. По-третє, витрати держав-членів ЄС на заходи підтримки українських біженців матимуть право з **24 лютого 2022 року (дати вторгнення Росії) отримати допомогу ЄС**. Нарешті, ця пропозиція, усуваючи необхідність рішення Комісії, спрощує звітність і **полегшує модифікацію програм, які підтримує ФЄДЗ**.

Після рішення Ради ЄС від 16 березня 2022 року схвалити текст без поправок, 24 березня 2022 року Європарламент за терміновою процедурою та без поправок прийняв пропозицію CARE. 31 березня 2022 року Рада ЄС [одногосно](#) ухвалила законодавчий акт. 6 квітня 2022 року був підписаний остаточний акт.

Види екстреної підтримки

За допомогою CARE державам-членам ЄС у екстреному порядку можуть бути виділені кошти, щоб допомогти їм задовольнити **основні потреби біженців**, як-от забезпечення доступу до тимчасового житла, харчування або медичних послуг. Це може **посилити спроможність держав-членів ЄС** підтримувати біженців шляхом фінансування інфраструктури або оплачуючи послуги персоналу, що працюють з біженцями, а також підтримувати **довгострокову інтеграцію біженців** шляхом фінансування сфер житла, працевлаштування, соціальної інтеграції та освіти.

CARE Plus — збільшення попереднього фінансування завдяки ресурсам REACT-EU

Оскільки впродовж тижнів після російського вторгнення значна кількість людей продовжує тікати від війни в Україні, потреба забезпечити зростаюче число новоприбулих осіб житлом, матеріальною допомогою та соціальними послугами створила додаткове навантаження на державні бюджети багатьох держав-членів ЄС, особливо тих, які межують з Україною. Хоча пропозиція CARE вже спростила державам-членам ЄС доступ до фінансування з метою підтримки їхніх зусиль у цій сфері, ЄС визнав необхідність зменшити тиск на національні бюджети шляхом прискореного виділення фінансування. 23 березня 2022 року Комісія опублікувала [пропозицію](#) щодо регламенту, в якій визначено плани надання в рамках REACT-EU додаткового попереднього фінансування програм 2014-2020 років, що підтримуються фондами політики згуртованості та ФЄДЗ. Зокрема, Комісія пропонує збільшити попереднє фінансування з 11 % до 15 % для всіх держав-членів ЄС. Цей відсоток зростає до 45 % для держав-членів ЄС, у яких кількість осіб, що прибули з України в період з 24 лютого 2022 року до 23 березня 2022 року, становить понад 1 % населення країни. Очікується, що завдяки внесенню змін до Регламенту про спільне положення та Регламенту ФЄДЗ загальна сума попереднього фінансування становитиме близько 3,4 мільярда євро.

Згідно з [висновками](#) Європейської ради після засідання 24-25 березня 2022 року, в яких рада закликала Комісію працювати над додатковими пропозиціями щодо посилення швидкої виплати коштів ЄС для біженців та приймаючих їх сторін, Комісія змінила свою початкову пропозицію від 23 березня 2022 року, опублікувавши 31 березня 2022 року змінену [пропозицію](#). Беручи до уваги, що одним із найкращих методів надання фінансування ЄС є використання спрощених варіантів витрат, які дозволяють легше та швидше спрямовувати кошти з політики згуртованості та скорочують бюрократичну тяганину, пропозиція встановлює нові одиничні кошти, яку держави-члени ЄС можуть використовувати для полегшення фінансування базових потреб і підтримки біженців. Згідно з пропозицією, одиничні кошти становитимуть 40 євро на особу на тиждень, які сплачуватимуться за кожен повний або неповний тиждень, що особа перебуває у відповідній державі-члені протягом максимум 13 тижнів після прибуття особи в ЄС. Як і пропозицію CARE, 7 квітня 2022 року за терміновою процедурою Європарламент без змін ухвалив пропозицію CARE Plus. Відповідно до своєї [нотатки](#) від 1 квітня 2022 року Рада ЄС, як очікується, швидко і без змін ухвалить пропозицію Комісії.

Позиція Європейського парламенту

Під час пленарних [дебатів](#) 7 березня 2022 року щодо впровадження політики згуртованості на 2021-2027 роки депутати Європарламенту висловили свою непохитну солідарність з Україною та її

сусідами. Зазначаючи, що Європа та її політика згуртованості має реагувати та надавати додаткову підтримку, депутати підтвердили, що Комітет із питань регіонального розвитку Парламенту (REGI) готовий внести зміни до положень політики згуртованості, щоб полегшити та забезпечити негайну підтримку містам і регіонам, які приймають українських біженців.

15 березня 2022 року під час [засідання](#) Комітету REGI була представлена пропозиція CARE. Члени комітету однозначно підтримали пропозицію Комісії, зазначивши, що, як продемонструвала пандемія COVID-19, політика згуртованості — це спосіб, яким народи Європи висловлюють солідарність один з одним. Проте депутати Європарламенту наголосили на необхідності розглянути вплив, який в майбутньому ці міграційні потоки можуть мати на політику згуртованості, а також зазначили, що, безсумнівно, необхідно буде надати додаткове фінансування державам-членам ЄС і регіонам. У цьому контексті депутати Європарламенту наголосили, що надзвичайні заходи, які зараз вживаються і які необхідно буде вжити, не мають розглядатися як обмежуючі загальні цілі політики згуртованості.

Перше читання без доповіді комітету (стаття 163 Регламенту ЄП): [2022/0075\(COD\)](#); відповідальний комітет: REGI.

Перше читання без доповіді комітету (стаття 163 Регламенту ЄП): [2022/0096\(COD\)](#); відповідальний комітет: REGI.